

13 TWEE NETENLAND

Het land van Felix Timmermans en zijn Pallieter

Het stroomgebied van de Grote en Kleine Nete strekt zich uit van Lier tot het Limburgs Plateau en het meest noordelijke punt van de provincie Antwerpen. Je maakt kennis met beide zijrivieren van de Rupel wanneer ze al een lange weg hebben afgelegd en een laaggelegen gebied binnenstromen dat slechts 12 m boven de zee ligt. Meestal blik je neer op natte en zompige oevergebieden waar het water niet weg kan. De natuur is er des te wilder, want deze gronden brengen niet echt veel op. De streek wordt Voorkempen of Zuiderkempen genoemd, maar de overbekende kenmerken van de Kempen – zandgronden en dennenbossen – blijven er achterwege.

De Kleine Nete rijft haar water binnen uit een scala van kleine beekjes rond **Retie** en **Dessel**. Tot haar omarming met de Grote Nete in Lier blijft ze bescheiden. Tussen **Grobbendonk** en **Lier** kronkelt ze idyllisch door laaggelegen beemden en vanaf haar hoge dijken kun je je blik laten dwalen over ongerepte weilanden. Bij de dijken bulkt het overigens van de visvijvers. De laatste jaren is de waterkwaliteit van de Kleine Nete fel verbeterd en wemelt het in de rivier opnieuw van vis. Weliswaar niet zo overvloedig als in Timmermans' verhaal over de wonderbaarlijke visvangst, maar toch... Niet minder dan dertig vissoorten flitsen door de rivier en enkele zijn zeer zeldzaam, onder meer de grote en kleine modderkruiper, de serpeling en de beekprik. Vissen vertoeven het liefst bij kommen en stuwen en die zijn te vinden aan de watermolens van **Retie**, **Kasterlee** en **Grobbendonk**.

WEL EN WEE VAN DE KLEINE NETE

Aldus kroniekschrijvers was de Kleine Nete in de 14de eeuw met veel moeite bevaarbaar tussen Lier en Grobbendonk. Tussen 1440 en 1810 werden talloze plannen gesmeed om de twee Netten te kanaliseren en zo de haven van Antwerpen via een verbinding met de Rupel/Schelde bereikbaar te maken vanuit de Kempen. De schrale Kempische heidegronden hadden immers een grote behoefte aan meststoffen. In 1836 keurde de Antwerpse provincieraad het kanalisatieproject voor de Kleine Nete goed. En in 1839 werd dat kanaal



▲ Uitbundig bloeiende reuzebalsemien langs de Neteoevers

plechtig ingehuldigd door koning Leopold I. Het **Sas 3** in Grobbendonk is daarvan een historisch restant. Later werd de Nete op die plek rechtgetrokken en raakte het sas in onbruik. In de jaren 1960 werd parallel aan de Kleine Nete het Netekanaal gegraven om tegemoet te komen aan grotere tonnenmaten.

VAN HECHTEL TOT LIER

De Grote Nete ontspringt in het Limburgse **Hechtel** en legt een lange weg af door de Zuiderkempen vooraleer ze in Lier haar kleinere zusje omarmt. Haar bruine kleur heeft ze te danken aan de ijzerhoudende ondergrond van het Kempisch Plateau. Meestal baant de rivier zich kronkelend een weg door laaggelegen en bijna moerasachtige gebieden met elzenbosjes en populieren. Bij **Westerlo** maakt ze zich al aardig breed en van Lier tot **Boekt** laat de invloed van eb en vloed zich nog steeds gelden. Daar werden hoge dijken gebouwd, zodat je onafgebroken je ogen kunt laten dwalen over de weilanden. Voor de dijkverhogingen deden de oeverweiden 's winters dienst als een natuurlijk overstromingsgebied.

NOG TE ONTDEKKEN

- Een uitstapje naar het centrum van Lier levert een schat van bezienswaardigheden op, zoals het 13de-eeuwse begijnhof en de **Zimmertoren** waarvoor Louis Zimmer ter gelegenheid van de Wereldtentoonstelling van 1935 een wonderklok ontwierp.
- Van de buitenste fortengordel rond Antwerpen, gebouwd net voor de Eerste Wereldoorlog, bevinden zich drie versterkingen in de buurt van de Grote en Kleine Nete: de forten van **Broechem**, **Kessel** en **Lier**, oases van ongerepte natuur.

